

Bdít a pečovat o mír

Arthur Zajonc

Ve svém pozoruhodném díle, napsaném během dvou let ve Walden Pond, píše Thoreau následující řádky o ránu: „Jen málo toho můžeme očekávat ode dne, lze-li to vůbec nazvat dnem, pokud nás neprobouzí náš Genius, ale otrokář mechanickým š'ouchancem, a když nás neprobouzí nově získaná síla a touha, ale tovární sirény... Miliony lidí vstávají, aby fyzicky pracovali, ale pouze jeden z milionu vstává, aby se věnoval intelektuálnímu úsilí, a pouze jeden člověk ze sta milionů vstává, aby se věnoval básnickému či duchovnímu životu. Bdít znamená být naživu. Ještě nikdy jsem nepotkal člověka, který by byl úplně probuzený. Jak bych se mu mohl dívat do tváře?“

Ano, být probuzený znamená být skutečně naživu. Nicméně, jak se tváří v tvář strachu, pochybnostem a umrtvující rutině probudit k „básnickému a duchovnímu životu“? Lze se probudit i jinak než „továrními sirénami“ nebo jinými vnějšími prostředky? Thoreau nám připomíná našeho genia, vyšší princip v nás, sílu, která nás může probudit. Náš genius žije v očekávání neznámého, tak jako my čekáme na příchod nového dne. Podněcuje nás, abychom byli bdělí vůči subtilním aspektům zkušenosti, s radostí a utrpením zacházeli vyrovnaně a abychom za touto vyrovnaností pocítili neznámo, které nás neustále zve. Jak můžeme dospět k pravidelnějšímu a trvalejšímu spojení se svým geniem?

Když jsem se setkal s někým více probuzeným, než jsem byl sám, cítil jsem rozporuplné emoce, jako jsou rozpačitost, netrpělivost, rozmrzelost nebo podrážděnost. Snažil jsem se těmto probuzeným lidem podobat, být živější a žít více přítomností. Nadčasový příběh Buddhy zachycuje pocity právě z takového setkání. Říká se, že krátce po jeho osvětlení prošel kolem Buddhy muž, kterého zasáhla jeho neobyčejná přítomnost. Muž se zastavil a zeptal se:

„Příteli, kdo jsi? Jsi snad bůh či jiná nebeská bytost?“

„Nejsem,“ odpověděl Buddha.

„Jsi tedy kouzelník nebo čaroděj?“

A Buddha opět odpověděl: „Nejsem.“

„Jsi člověk?“

„Ne.“ Zněla odpověď.

„Dobře, příteli, kdo tedy jsi?“

Buddha odpověděl:

„Jsem probuzený.“

Jméno Buddha znamená „probuzený“. Říká se, že kromě úplné bdělosti vyzařovala z Buddhy i naprostá mírnost. Bdělost musí být doplněna mírem. Jinými slovy, pokud chce člověk dospět k plnější bdělosti, pak břímě takové bdělosti vyžaduje ustálenou mysl, rozšířené

srdce a hlubokou vyrovnanost tváří v tvář novým a významným zkušenostem. Myslím na Nelsona Mandelů nebo Rigoberta Menchu Túma, kteří čelili utrpení svých přátel a svého lidu s otevřenými očima a otevřeným srdcem a kteří se od utrpení neodvraceli, ale naopak mu šli vstříc. Nebyli otevření pouze vůči vlastnímu utrpení, ale i vůči utrpení celého svého společenství. Oba se stali vzory pro druhé, jelikož zápasili s utrpením soucitně a vedle pravdy usilovali rovněž o usmíření namísto pomsty.

Vidět znamená podstupovat utrpení i zakoušet radost. A plněji vidět znamená si uvědomit, že naše srdce musí cítit hlubší mír, aby se tak mohlo starat o živé. Někdy si představuji, že život, podobně jako kovodělník odlévající kovy do tyglíku, taví zkušenosti do tvárné, ohnivzdorné nádoby lidského srdce. Žár pravdy nás hneje a slévá dle vlastních zákonů, pokud máme trpělivost a sílu takové tavení vydržet. Simone Weilová měla pravdu, když poznamenala, že „milovat pravdu znamená vydržet prázdnotu a následkem toho přijmout smrt. Pravda je na straně smrti.“ Pokaždé když projdeme změnou, něco v nás umírá. Abychom vytvořili prostor pravdě, musíme odložit své „staré dobré“ návyky.